

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

לה.

עין משפט נר מצוה

יג א ב מיי פ"ג מהל'
מלוה ולוה הל' ד סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
עב סעי' י:
יד ג ד מיי שם טו"ש"ע
שם סעי' יב:
זו ה מיי פ"ד מהל'
שאלה ופקדון הל' ז
סמנ עשין פס טו"ש"ע ח"מ
ס' רל"א סעי' ז:
זו ו ז מיי שם פ"ח הל'
ג סמנ שם טו"ח"מ ס'
ל"ה:

יז ח מיי פ"ב מהל'
מלוה הל' טו סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
קג סעי' ט:
יח ט ב מיי שם הל' ח
טו"ש"ע שם סעי' י:
ל ו מיי פ"ב מהל' שאלה
הל' יא טו"ש"ע ח"מ ס'
שמו סעי' יז:
יט מ מיי פ"ב מהל'
אבות הל' ז ועין
נ"מ"מ סמנ עשין מח
טו"ש"ע א"ה"ע ס' כ סעי'
ט:

תורה אור השלם

- תפוז ישרים תנחם
וסלף בוגדים ידשים:
משלי יא ג
- ועשית ה'שך והטוב
בעיני ה' למען ייטב לך
ובקאת ה'שך את הארץ
הטובה אשר נשבע ה'
לאתבתך: דברים ו יח

רבינו חננאל (המשך)

נחמן כל לא ידענא
פשיעותא היא חייביה
לשלומי לא שילם יד
רב נחמן לנכסיו ושם
לאפדני ויהביה לבעל
הפקדון בדמי דהנהו כיפי
דפשיע בהו. פי' אפדנא
תצו. אישתכח
כיפי ואוקורו בדמיהן.
מריה דכיפי אמר הב
לא ידענא וטול אפדנא
האלה אמר לא כי
חללה מעדינא דשקלית
לאפדני ובינא אנא בכיפי
וברשותי אוקורו דון ר'
נחמן כיון דהא שומא
דשמו ליה לאפדנא שומא
בטעות הואי דהא הו'
כיפי ולא אברו וקיטמא
לן פקדון כל היכא
דאיתיה ברשותיה דמריה
קאי לאו שומא הוא
והדר אפדנא למריה והדרי
כיפי למריהו. ואסיק'
שומא הדרא לעולם משום
שנאמר ועשית הישר
והטוב והני מילי אם לא
מכרה אבל אם מכרה
לאחר או נתנה במתנה
או הורשה לא הדרא.
וכן אם שבו ב"ד שהיה
לאשה במלוה שהיא נושה
לאחרים וניסת והכניסה
שהו זו לבעלים או
שמו שהיה אשה לנושה
שלה וניסת לא מהדרין
ליה לבעל ולא מהדרין
דמיה דכוביני דמי
וקיימא לן בעל בנכסי
אשתו לוקח הוי לא
מהדר ולא מהדרין ליה
דאמר ר' יוסי ב'
חגיגא בארשא התקינו
האשה שמכרה נכסי מלוה
בתיי בעלה ומתה הבעל
מוציא מיד הלוקחות.

מגו דמשתבע מלוה שאינו ברשותו ב'.^(א) לרבה ולרז יוסף לא
פריך אלל לאזני ורז אשי:

תהא במאמינו. דרישא לא מני לאוקמי הכי משום דהתם לא
יראה להאמינו כיון שע"י כן לא יוכל לישבע אלל הכא אין

כאן שנועה ואע"פ שמפסיד צמה
שמאמינו שנועה שהיה יכול לגלגל
עליו אינו חושש:

ואותביניה שריפ. וז"ל דיוקרא
דכיפי הוי שצחא
דעלמא כמו כפילא ולא דמי לגיזות
וללוות דלוחו שצח ניכר בגוף
הצחמה: **אמרחיה** צ"ב. ללא
דמי לאטרמיה לנצועה דקמי כפילא
לרצא כששילם אחרי כן (צ"ב דף קמ).
דהתם משלם בללוה אלל רז נחמן
האורז לגיזות אפדני:

ובנה ב'. וא"ת ואמאי לא מהדר
(ו) מה מכר ראשון לשני כל
זכות שצחא לידו וז"ל דהרשון מן
הדין נמי אין מחזיר שמכרה היא
אלל משום ועשית הישר והטוב
מהדר ולכן שני לא מהדר:

לוקח הוי. אפי' אי הוי יורש
לא מהדר כדאמר וצנה
אורמא כו' אלל משום לא מהדרין
ליה נקטיה דאי יורש הוי מהדרין ליה
שהן פודה קרקע של אביו ואע"ג
דצפרק יס נוחלין (צ"ב דף קמ). ושם
ד"ה (הס) מסק דטובא ליה עבדי
ליה או יורש או לוקח הא אמרינן
התם צר היכא דאיכא פסידא לאחריני
לא עבדי ליה טבא ולכן הכא לא
הוי כיורש משום פסידא דמלוה ולא
מהדר ממה נפשך דאפי' יורש הוי
לא מהדר וד' יוסי צר חגיגא מפרש
התם דלקוחות אפסדו לאנפשייהו:
רצא

וכסף בוגדים ישרם: ההוא גברא דאפקיד
כיפי גביה חבריה אמר ליה הב לי (ו) כיפי אמר ליה לא ידענא היכא אותביניהו
אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה (ז) הכל לא ידענא פשיעותא היא זיל שלים לא
שילם אזל רב נחמן אנביה לאפדניה מיניה לסוף אישתכח כיפי ואיקור אמר
רב נחמן יהדרי כיפי למריהו והדרא אפדנא למרה אמר רבא הוה יתיבנא קמיה
דרב נחמן ופרקין המפקיד הוה ואמרי ליה שילם ולא רצה לישבע ולא אהדר
לי ושפיר עבד דלא אהדר לי מאי מעמא יהתם לא אמרחיה לבי דינא הכא
אמרחיה לבי דינא למימרא דסבר רב נחמן דשומא הדר שאני התם דשומא
בטעות הוה דקא הוה כיפי מעיקרא (ח) אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר
ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי שומא הדר לעולם
הוהלכתא שומא הדר לעולם משום שנאמר (ט) ועשית הישר והטוב פשיטא שמו
ליה לבעל חוב ואזל איהו ושמה לבעל חוב ידיה אמרינן ליה לא עדיף
את מגברא דאתית מיניה (י) ובנה (י) אורתא ויהבה במתנה ודאי הני מעיקרא
אדעתא דארעא נחות ולא אדעתא דזווי נחות כשמו לה לאשה ואינסיבא
או שמו מינה דאשה ואינסיבא ומתה (י) בעל בנכסי אשתו לוקח הוי
לא מיהדר ולא מהדרין ליה (י) דאמר רבי יוסי בר חנינא בארשא התקינו
האשה שמכרה בנכסי מלוה בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות
אנביה

לענמה להיות נכסי מלוה הקרן שלה והבעל אוכל פירות: צעל. בנכסי מלוה של אשתו: לוקח
הוי. דין לוקח נתנו צו חכמים הלכך לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה כדאמרין וצנה אדעתא דלרעא
נחות: ולא מהדרין ליה. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה וצא להחזיר החוב ולטול הקרקע לא מני למימר יורשה
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש: האשה שמכרה בנכסי מלוה. להיות הצעל אוכל פירות צחיה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתנות
ומתה: צעל מוציא. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה כמחצות (דף עח): תקנה אשא בגופה של קרקע
לאחר מיתה. אלמא כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו נכסיו צחיו אין לו יורשה
בין: צאושא הסקינו. כשהיתה סנהדרין צאושא שגלתה וישבה שם סנהדרין גדולה כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

אנביה

איסא לרזב הונא. שהשומר המשלם דמים נשבע שאינה צרשמו
אמאי חיישין לשמא יוציא הא אשתבע: שיש עדים שנשרפה.
דהשתא לא אשבעיניהו שהרי הביא עדים: טרם ומייסי לה. מחזר
ושאל אחר הנכנסים צחיו ומלא הגנב: וזה נשבע. הלוה

שהשנועה עליו נשבע כמה שזה:
מלוה נשבע חסילה. שאינה צרשמו:
ישא דסיפא. הויא תיובתא לרז

הונא ירשא תביעת מלוה סיפא תביעת
לוה ירשא דסיפא דקמני פטור
תביעת לוה: אגילוגל שנועה. דטענה
שאין זה שנועה עם טענה שיש
זה שנועה מנגלגלן עליו שנועה
לישבע על שמיהן ואגילוגל שנועה
דלוריתתא היא צקדושין (דף קמ):
הא בנחמיה. הא דקמני פטור
בנחמיהו לוה למלוה שאינה צרשמו:
לא קים ליה בגייה. מימר אמר לוה
לא קים למלוה בגייה דמשכון ללא
נמן דעתו עליו לדעת דמיו: מאי שאל
כו'. דנקט מנא למלמיה צחיה שזה
נאמן על זה זה אינו נאמן על זה:
לוה מקיים צמלוס. מקרא לו תומת
ישרים נתנם אלל לא שאלס נאמן
וישר הוא לא היו מעשרין אותו מן
השמים שנאמר תומת ישרים נתנם:
יפי. נומיס: ואייקור. יתר על
הדמים שפרע לבעלים: הוה יסיבנא.

כשדן דין זה: ופרקין המפקיד הוה.
וצפרק לו היינו עוסקין: ואמרי ליה
שילם ולא רצה לישבע. קמני מתני'
דקמי כפילא והאי נמי שילם וליקני
רווחא דלייקור: דשומא דר. נכסי
לוה ששמו צ"ד לבעל חוב חורין אליו
אם נותן מעות לבעל חוב כי הכא
דהדר אפדנא למרה: דשומא צעטוס
הוה. דסבור היה שאצדו הנומיס
והרי לא אצדו: דהא הווי כיפי
מעיקרא. שהרי צמחילת השומא
היו הנומיס צידו ולא היה יודע
דאליו היה יודע שכן לא שמו לו
הערקלין אלל שומא שצ"ד שמין על
שאין לו מעות והוא חייב לו הרי הוא
כמכר גמור ואינה חוזרת: אמרינן.
לבעל חוב שני: לא עדיפא. מבעל
חוב ראשון שצחא מכחו שזה שאל
מחזירה וטול מעותיו משום ועשית
הישר והטוב אף אתה קבל מעותין
מבעלים הראשונים משום ועשית
הישר והטוב: וצנה אורתא כו'.
צעל חוב ששמו לו קרקע ומכרה או
שנתנה או הוריש: הני. אחרונים
או לוקח או יורש או מקבל מתנה:
אדעתא דלרעא נחות. שיהא קרקע
שלהם ולא שיקבלו מעות דאליו צעל
חוב אית ציה משום ועשית הישר
והטוב דאמרין לא היה לך עליו אלל
מעות והרי הן לך אלל אלו קרקע
קנו: ואנסיבא. אפילו לא שמתן
לצעלה כמחצותא להיות נכסי לאל

בדול שהן קנויין לבעל אלל עיכבתן
הוי. דין לוקח נתנו צו חכמים הלכך
היכא דשמו צו חכמים הוציא שאל
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש: האשה שמכרה בנכסי מלוה. להיות הצעל אוכל פירות צחיה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתנות
ומתה: צעל מוציא. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה כמחצות (דף עח): תקנה אשא בגופה של קרקע
לאחר מיתה. אלמא כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו נכסיו צחיו אין לו יורשה
בין: צאושא הסקינו. כשהיתה סנהדרין צאושא שגלתה וישבה שם סנהדרין גדולה כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

לענמה להיות נכסי מלוה הקרן שלה והבעל אוכל פירות: צעל. בנכסי מלוה של אשתו: לוקח
הוי. דין לוקח נתנו צו חכמים הלכך לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה כדאמרין וצנה אדעתא דלרעא
נחות: ולא מהדרין ליה. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה וצא להחזיר החוב ולטול הקרקע לא מני למימר יורשה
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש: האשה שמכרה בנכסי מלוה. להיות הצעל אוכל פירות צחיה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתנות
ומתה: צעל מוציא. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה כמחצות (דף עח): תקנה אשא בגופה של קרקע
לאחר מיתה. אלמא כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו נכסיו צחיו אין לו יורשה
בין: צאושא הסקינו. כשהיתה סנהדרין צאושא שגלתה וישבה שם סנהדרין גדולה כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

- (א) [נראה דל"ל רבנא]
(ב) [שנועות מג: ע"ע]
(ג) [צ"ק נח: ד] [לוקח]
(ד) [לעל נח: ו] [צ"ב]
(ה) [לעל נח: ו] [צ"ב]
(ו) [לעל נח: ו] [צ"ב]
(ז) [לעל נח: ו] [צ"ב]
(ח) [לעל נח: ו] [צ"ב]
(ט) [לעל נח: ו] [צ"ב]
(י) [לעל נח: ו] [צ"ב]

הגהות הב"ה

- (א) ג' אמר רבא אמר
רב יוסף שיש עדים
מלוה הל' טו סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
קג סעי' ט:
יח ט ב מיי שם הל' ח
טו"ש"ע שם סעי' י:
ל ו מיי פ"ב מהל' שאלה
הל' יא טו"ש"ע ח"מ ס'
שמו סעי' יז:
יט מ מיי פ"ב מהל'
אבות הל' ז ועין
נ"מ"מ סמנ עשין מח
טו"ש"ע א"ה"ע ס' כ סעי'
ט:

מוסף רש"י

שומא. ששמו צ"ד לבעל
חוב קרקע מלוה. הדר.
אלל ששמו לו
עד שנה (דע"ר ע"ה).
האשה שמכרה בנכסי
מלוה בחיי בעלה. קרן
(מחצות ג). שאלס ימות
צעלה חוב צהן ואלל
ממות היא וירשה צעל
יפסדו, וכפיו מלוג הן
נכסים ששמו לה ממת
איהא או שהסכים קרקעות
שאלל נישמו כמחצותא.
ולא קרנא צעל עליו
אחריות, ואוכל פירותין
בתיי כמקנה חכמים מתת
פיקוקא, והכי מוקי מלוג,
שמונא ומתסקן צעל, שאולל
פירות מלוגא הדרא
(ושב"ס ב"ב קל"ט). ומתה.
ועל יורש אורתא דר
מורכ (קט"ו צ"ה). דכל
מוציא מיד הלוקחות.
דשויה רבנן לוקח הוא
לוקח ראשון (תנחומין)
(ג) דלע"ג דעלמא קין
פירות לאו קין הגוף
דמי, צעל בנכסי הגוף
אלמנה רבנן לשעזריה
משום איהא וחי לוקח
לראשון (ב"ב פח). ומתה.
לפי אהי מירתת האשה,
שאלל ימות צעלה צחיה
יעלם הלוקח (ושב"ס ב"ב
יג).

רבינו חננאל

וקשיא לן וכי תקנתא
לרשיעי עבדינן אלא שמא
יבעל הלוה וירציה המלוה
את הפקדון ונמצאת
שבעת הלוה שיצאה
לבטלה. ואמרי' אם איתא
לדרב הונא כיון שנשבע
המלוה שאינה ברשותו
אינו יכול להוציא הפקדון
שכבר נשבע שאינו
ברשותו (א) והלא נשבע
כמה היה שוה ונתתי
הכי קתני מי נשבע תחלה
מי שהפקדון אצלו שאל
ישבע הלוה תחלה חיישין
שלא יוציא המלוה
את המשכון ונמצאת
שבעת זו לבטלה. ושרא
השמועה פשוטה היא.
ההוא דאפקיד כיפי גביה
חבריה ואמר לא ידענא
היכא אנחתיהו אמר ר'

- (א) נראה דקמא כן וז"ל
ופריך רב אשי דאן נשבע
שאליו צרשמו והלא נשבע
כמה היה שוה וכו'.